

JAUME BOFILL I LA LÍRICA FRANCISCANA DEL RIGOR

per EUGENIO TRÍAS

Sempre vaig ser un estudiant pèssim. Fora de les classes del P. Álvarez Bolado, que m'introduïen al misteriós i màgic univers verbal i conceptual de la raó hegeliana, i les converses privades amb Pedro Cerezo, amb qui feia una tesi de llicenciatura sobre Plató, la meua relació amb el departament de Filosofia de la Universitat de Barcelona era simbòlica. Amb prou feines recordo haver assistit a cap curs amb regularitat. Generalment no m'interessaven. Aprovava els cursos guiat per l'instint i la inspiració, és a dir, per «les galtes», sense aspirar més que a uns aprovats escarransits. Vaig cometre la insensatesa d'interrompre la carrera per la meitat i cabussar-me dos anys en el món universitari alemany. A Bonn de primer, a Colònia després, vaig sadollar els meus desigs d'aprenent de bruixot. El retorn a l'Espanya dels seixanta, amb la seva atmosfera intel·lectual tollida, amb la seva carrincloneria institucional, amb la seva Universitat vegetativa i la febre política subterrània infectant tots els racons de l'ànima i de la ciutat, em va produir una dura topada amb el principi de realitat. Que lluny quedaven Hölderlin i Gæthe, Thomas Mann, Heidegger, Kant i la resta de figures emblemàtiques que orientaven els meus cursos i seminaris a les serenes i civilitzades terres renanes. No em va ser difícil d'adaptar-me a l'abjecció institucional i a la tristesa estèril de la universitat franquista. Per fortuna, no tot era motiu de somiqueig i de sopor. Hi havia profes-

sors decents. Pocs, però n'hi havia. Per sobre de tots planava una figura arrencada del llenç d'un impensable Greco català: *Jaume Bofill*.

La seva figura s'assemblava a una llengua de foc: era transparent, espigat, amb una irreprimitible tendència gòtica, però amb un dolç somriure meridional. Banyava de dignitat un món indigne, com si n'hi hagués prou amb la seva mirada franciscana perquè al seu voltant qualsevol rastre de desconfiança es dissipés i s'hi convoqués, en canvi, tot el que hi havia d'entranyable i de valuós a l'univers de les idees filosòfiques. Amb les seves paraules va saber donar estatut líric als filosofemes tomistes més rancis. Bonaventura sempre acabava guanyant el plet al d'Aquino: l'amor esclavava per damunt de la intel·ligència encarnada. El to franciscà traïa la vigorosa doctrina arquitectònica de les Summes. Mai no va ser martell d'heretges, ans al contrari. Poc abans de morir, una tarda, Joaquim Maristany, Agustí d'Arana, Ignasi Solà-Morales i jo vam anar a casa seva. Ens va rebre en el llit i ens va llegir pàgines de Bonaventura. Després ens va ensenyar el llibre que havia descobert en tota la seva càrrega febril, volenterista, apassionada, agustiniana: les introduccions al Sistema de la Ciència de Fichte. Poc després ens deixava orfes a tots, perquè tots, de la dreta i de l'esquerra, l'estimàvem i el respectàvem.

La seva figura irreal, d'una magror no euclídia, era l'escàs recipient d'una paraula que somreia als conceptes i que no podia dissimular l'ancestral procedència noucentista. Evocava aquesta paraula la somiada ciutat d'ivori desmentida amargament per la carrincloneria franquista de la Barcelona dels cinquanta.